

01– 003 Warszawa, al. Solidarności 82A/5, tel./faks: (0 - 22) 838 47 05, (0 - 22) 636 89 87

Analiza porównawcza projektu z 16.03.2009 z wcześniejszymi propozycjami PTI oraz uwagi dotyczące projektu

Analiza przeprowadzono w dwóch aspektach:

1. Uwzględnienie uwag złożonych oraz innych propozycji
 - a. PTI z 05.12.2008r
 - b. Mikronowelizacja składana do komisji „Przyjazne Państwo”
 - c. Zmiany w Kodeksie Cywilnym proponowane przez Komisję Kodyfikacyjną dot. skutków prawnych podpisów elektronicznych
2. Zmiany wprowadzone do ostatniej wersji przed uzgodnieniem z RCL, które mogą prowadzić do wniosku, że ustawa jest pisana z pozycji interesu podmiotów świadczących usługi kwalifikowane

Ad. 1

PTI złożyło uwagi w 3 kategoriach: definicje, skutki prawne podpisów elektronicznych, uwagi złożone do poszczególnych zapisów projektu ustawy z października 2008

I. Definicje

a. Nie uwzględniając naszych propozycji, wprowadzono błędne definicje pojęć:

Lp	Pojęcie	PROPOZYCJA PTI	PROJEKT 16.03	Konsekwencje przyjęcia wersji z projektu
1.	uwierzytelnienie	"uwierzytelnienie" – uzyskanie pewności, że dana osoba fizyczna lub podmiot jest tym, za kogo się podaje [późniejsza propozycja – „uzyskanie potwierdzenia”]	BRAK	Brak definicji powoduje, że definicja „podpisu elektronicznego” jest niejednoznaczna (może prowadzić do aberracji w postaci stosowania podpisu elektronicznego do uwierzytelniania DANYCH (dokumentów)) a podpis elektroniczny dotyczy wyłącznie uwierzytelnienia PODMIOTU Rekomendacja: przyjęcie propozycji PTI
2.	podpisujący	„podpisujący” oznacza: 1) osobę fizyczną, która działa w imieniu własnym albo w imieniu innych osób fizycznych lub podmiotu; 2) podmiot posiadający urządzenie do składania podpisu elektronicznego.	Podpisującym jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, która działa w imieniu własnym albo w imieniu innych osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, posiadająca urządzenie do składania podpisu elektronicznego.	Nasza jest prosta i jednoznaczna. Definicja z projektu wprowadza wymaganie reprezentacji, co jest sprzeczne z zasadą definiowania pojęć przez opis atrybutów a nie wymagań. Rekomendacja: przyjęcie propozycji PTI
3	Pieczęć elektroniczna	„pieczęć elektroniczna” – zaawansowany podpis elektroniczny uwierzytelniający podmiot.	Pieczęć elektroniczna jest to zaawansowany podpis elektroniczny składany przez podpisującego niebędącego	Propozycja PTI jest prosta i elegancka. Natomiast definicja proponowana w projekcie jest

Lp	Pojęcie	PROPOZYCJA PTI	PROJEKT 16.03	Konsekwencje przyjęcia wersji z projektu
			osobą fizyczną za pomocą bezpiecznego urządzenia do składania podpisu elektronicznego, weryfikowany przy pomocy ważnego certyfikatu.	sprzeczna ze zdrowym rozsądkiem, bowiem [art. 26 ust. 3 projektu ustawy] bezpieczne urządzenie powinno m.in.: „... zapewniać by złożenie podpisu poprzedzało ostrzeżenie, że kontynuacja operacji jest równoznaczna ze złożeniem podpisu elektronicznego”. Jak w tej sytuacji automat (pieczętujący faktury masowo] ma reagować na ostrzeżenie? Przepis ten odejmuje pieczęci sens praktyczny. Rekomendacja: przyjęcie propozycji PTI
4	Podpis kwalifikowany	<i>kwalfikowany podpis elektroniczny” oznacza zaawansowany podpis elektroniczny, złożony przez podpisującego będącego osobą fizyczną, za pomocą bezpiecznego urządzenia do składania podpisu elektronicznego i w okresie ważności certyfikatu kwalifikowanego, za pomocą którego można dokonać weryfikacji tego podpisu.</i>	Kwalifikowany podpis elektroniczny jest to zaawansowany podpis elektroniczny, weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, złożony za pomocą bezpiecznego urządzenia do składania podpisu elektronicznego	Brak wskazania, że kwalifikowany podpis może złożyć jedynie osoba fizyczna prowadzi do rozszerzenia interpretacji kwalifikowanego podpisu też na np. pieczęcie elektroniczne. Ponadto, powtarzany jest stary błąd o weryfikacji przy pomocy ważnego certyfikatu kwalifikowanego – co skutkuje „przejściowością” ważności podpisu kwalifikowanego (bo ważność każdego certyfikatu wygasa w oznaczonym czasie lub nawet przed upływem oznaczonej daty). Rekomendacja: przyjęcie propozycji PTI
5	Urządzenie do składania podpisu elektronicznego	<i>urządzenie do składania podpisu elektronicznego” oznacza skonfigurowany sprzęt lub oprogramowanie, które jest przeznaczone do przechowywania, użycia i innych czynności z udziałem danych do składania podpisu</i>	Urządzenie do składania podpisu elektronicznego jest to skonfigurowany sprzęt lub oprogramowanie stosowane w celu składania podpisu elektronicznego.	Doprecyzowana definicja z Dyrektywy i z niemieckiej ustawy o podpisie elektronicznym Eliminacja błędu z poprzedniej ustawy, która definiowała urządzenia zbyt szeroko – było to praktycznie całe środowisko składania podpisu, nad którym podpisujący miał UTRZYMAĆ

Lp	Pojęcie	PROPOZYCJA PTI	PROJEKT 16.03	Konsekwencje przyjęcia wersji z projektu
		<i>elektronicznego</i>		wyłączną kontrolę. Rekomendacja: pozostawienie zapisu projektu
6	Urządzenie służące do weryfikacji podpisów	<i>urządzenie służące do weryfikacji podpisów” oznacza skonfigurowane oprogramowanie lub sprzęt które jest przeznaczone do przechowywania, użycia i innych czynności z udziałem danych służących do weryfikacji podpisu elektronicznego;</i>	Urządzenie do weryfikacji podpisu elektronicznego jest to skonfigurowany sprzęt lub oprogramowanie służące do weryfikacji podpisu elektronicznego przy wykorzystaniu danych do weryfikacji podpisu elektronicznego.	Doprecyzowana definicja z Dyrektywy i z niemieckiej ustawy o podpisie elektronicznym Rekomendacja: pozostawienie zapisu projektu
7	Produkt podpisu elektronicznego	<i>„produkt podpisu elektronicznego” oznacza oprogramowanie lub sprzęt, względnie ich istotne składniki, które są używane przez podmiot świadczący usługi certyfikacyjne do świadczenia usług podpisu elektronicznego lub służą do składania lub weryfikacji podpisów elektronicznych;</i>	Produkt podpisu elektronicznego jest to oprogramowanie, sprzęt lub ich istotne składniki, które są używane przez podmioty świadczące usługi certyfikacyjne do udostępnienia usług podpisu elektronicznego lub do składania lub certyfikacji podpisów elektronicznych, spełniające wymogi ogólnie uznanych norm ustalonych na podstawie art. 10 dyrektywy 1999/93/WE.	Definicja zawarta w propozycji jest oparta na Dyrektywie. Definicja z Projektu jest niepoprawna merytorycznie (co to jest „certyfikacja podpisów elektronicznych”) i niegramatyczna (wynika, że są stosowane wyłącznie przez podmioty świadczące usługi certyfikacyjne). Nie należy w definicjach umieszczać wymagań. Rekomendacja: przyjęcie propozycji PTI

- b. Nie uwzględniono propozycji PTI usunięcia pojęć, pozostawiając definicje niepotrzebne lub mylące, pominięto też niektóre istotne definicje:

Lp	Pojęcie	Propozycja PTI	W projekcie z 16.03	Konsekwencje przyjęcia wersji z projektu
1.	Usługi certyfikacyjne	<i>„usługi certyfikacyjne” oznaczają usługi związane lub w których stosuje się podpisy elektroniczne, w szczególności polegające na wydawaniu i zarządzaniu certyfikatami.</i>	Usługi certyfikacyjne polegają, w szczególności na wydawaniu certyfikatów, znakowaniu czasem, potwierdzaniu ważności certyfikatów oraz innych usługach związanych z podpisem elektronicznym.	Definicja konieczna z punktu widzenia właściwego zdefiniowania zakresu Ustawy. [o czym w ogóle jest mowa?] W projekcie wprowadzona dopiero w art. 20 ust. 1. Pojęcie to występuje wielokrotnie wcześniej, zatem powinno być zdefiniowane na początku [zob. też stanowisko PTI z 05.12.08 Część III, uwaga ogólna A) Katalog otwarty zastosowany w Preambule Dyrektywy, w oparciu o który sformułowano definicje w propozycji, jest bardziej przejrzysty. Rekomendacja: przyjęcie propozycji PTI
2.	Kwalifikowany podmiot	USUNĄĆ	Kwalifikowany podmiot świadczący usługi certyfikacyjne jest to podmiot świadczący usługi certyfikacyjne spełniający wymogi ustawy i wpisany do rejestru podmiotów kwalifikowanych (podmiot kwalifikowany).	Zob. stanowisko PTI z 05.12.08 Część III, uwaga ogólna B: Nie należy stosować pojęcia „kwalifikowany” w odniesieniu do podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne. Przymiotnik „kwalifikowany” w odniesieniu do podmiotu sugeruje, że ktoś go zakwalifikował i w jakimś (bliżej niesprecyzowanym) sensie jest on lepszy od innych podmiotów. Narusza to zasadę równouprawnienia podmiotów a także może powodować podejrzenie, że jest formą „uprzedniej autoryzacji”, zabronionej przez Dyrektywę. W odniesieniu do usług świadczonych przymiotnik „kwalifikowana” jest prawidłowy (kwalifikowane

<i>Lp</i>	<i>Pojęcie</i>	<i>Propozycja PTI</i>	<i>W projekcie z 16.03</i>	<i>Konsekwencje przyjęcia wersji z projektu</i>
				usługi certyfikacyjne, usługa w formie kwalifikowanej itp.) Rekomendacja: USUNĄĆ i stosować w ustawie wskazania na kwalifikowane usługi.
3	Czas urzędowy	USUNĄĆ	Definicja art. 10 pkt 10 i 11	Zob. stanowisko PTI z 05.12.08 Część I: Czas urzędowy, czas zgodny z czasem urzędowym – zdecydowanie prezentowane jest stanowisko, że znakowanie czasem nie powinno być regulowane w takim zakresie jak w starej ustawie, gdzie opatrzeniu znacznikiem czasu podpisanych danych nadano, w sposób nieuzasadniony, rangę daty pewnej. Znakowanie czasem powinno mieć rangę czynności technicznej (zob. też poniżej punkt dot. znakowania czasem). W związku z tym nie ma potrzeby wprowadzania do tej ustawy bardzo wielu pojęć związanych z synchronizacją czasu (dokładność synchronizacji, techniczna weryfikacja synchronizacji). Te pojęcia powinny się znaleźć w rozporządzeniu MG dotyczącym dystrybucji czasu urzędowego. Rekomendacja: USUNĄĆ
4	Certyfikat urzędowy	USUNĄĆ		Certyfikat urzędowy – jeśli podpis urzędowy będzie realizowany w oparciu o zaawansowany podpis elektroniczny, to ogólna definicja certyfikatu jest wystarczająca. Rekomendacja: USUNĄĆ
5	Certyfikat atrybutów	USUNĄĆ	Certyfikat atrybutów powiązany z certyfikatem	Zob. stanowisko PTI z 05.12.08 Część I: Certyfikat atrybutów – brak uzasadnienia dla

<i>Lp</i>	<i>Pojęcie</i>	<i>Propozycja PTI</i>	<i>W projekcie z 16.03</i>	<i>Konsekwencje przyjęcia wersji z projektu</i>
			<p>kwalfikowanym, o którym mowa w ust.3, może być wydawany wyłącznie przez podmioty kwalifikowane</p>	<p>wprowadzania tej specyficznej usługi w formie zdefiniowanej w projekcie ustawy, dodatkowo opatrując ją właściwością kwalifikowanej dlatego, że świadczy ją podmiot wydający certyfikaty kwalifikowane; ponadto, zwraca się uwagę, że model biznesowy, w którym byłoby miejsce na wydawanie certyfikatów atrybutów nie musi zakładać, że podmiot wydający certyfikat klucza publicznego oraz certyfikaty atrybutów jest ten sam. Jeśli ta usługa miała by pozostać konieczne jest jej zdefiniowanie poprawne i uwzględniające powyższe uwagi.</p> <p>Nowa forma tej definicji jest błędna, a ograniczenie możliwości świadczenia tej usługi do „podmiotów kwalifikowanych” jest antykonkurencyjne, a przez to - niekonstytucyjne.</p> <p>Rekomendacja: USUNĄĆ lub zastosować definicję certyfikatów atrybutów niezależną od certyfikatów kwalifikowanych: Certyfikat atrybutu – zaświadczenie elektroniczne, za pomocą którego dane zawarte w nim zawarte są powiązane z certyfikatem określonym art. 3 ust 1.</p>

c. Nie uwzględniono propozycji PTI dot. błędnego definiowania pojęć poza częścią definicyjną (zob. stanowisko PTI z 05.12.2008 Część I):

Pojęcia, które budzą zasadnicze wątpliwości w zaproponowanej redakcji (wraz definicjami) z innych art. projektu:

10.1 odbiorca usług certyfikacyjnych – pojecie niepoprawne, ponieważ składa się z dwóch podmiotów, których relacja z podmiotem świadczącym usługi certyfikacyjne jest odmienna: subskrybenta, który zawiera umowę z dostawcą usługi oraz tzw. strony ufającej, która umowy z dostawcą usługi nie ma, ale ufa certyfikatowi w oparciu o jego zawartość. W ustawie można te dwa podmioty określać opisowo.

21.1 znakowanie czasem - usługa czysto techniczna, brak przesłanek aby określać szczegółowo wymagania dla tej usługi oraz dla podmiotu, który świadczyłby taką usługę. Jeśli jednakże przeważałaby opinia o potrzebie pozostawienia tej usługi w Ustawie, to definicja powinna być znacznie szersza niż dotychczasowa. Proponowana definicja jest oparta na koncepcji przyjętej w polskiej normie dot. usług znacznika czasu (PN ISO/IEC 18014-1):

„usługa polegająca na dostarczaniu poświadczeń, że element danych istniał przed określonym punktem w czasie”

21.2 kwalifikowane znakowanie czasem – w definicji w projekcie zapisano, że do tego, aby świadczyć tę usługę potrzeba: a) być kwalifikowanym podmiotem i b) przeprowadzać ciągłą techniczną weryfikacją wymaganej dokładności synchronizacji do czasu urzędowego lub czasu UTC(PL) (nie określając, na czym to wymaganie mogłoby polegać). Ta definicja jest naruszeniem zasady równouprawnienia podmiotów (jeden ma przewagę nad drugim tylko dlatego, że jest kwalifikowany w zupełnie innym zakresie świadczonych usług), zatem jest niekonstytucyjny.

II. Zastosowane w projekcie zapisy

Zastosowane w projekcie zapisy stoją w sprzeczności z technologią, logiką i najlepszymi praktykami, poniżej wymieniono numery artykułów, w których zidentyfikowano błędy.

5.1 – zapis sugeruje, że opis złożony w czasie zawieszenia może zostać unieważniony w wyniku działania późniejszego. Dotychczasowa konstrukcja zapisu dotyczącego ważności podpisu złożonego w okresie zawieszenia była jasna i poparta praktyką międzynarodową. Niezrozumiała i nielogiczna jest zmiana zapisu.

9.2 – zapis daje możliwość wystawiania certyfikatów kwalifikowanych przez organy władzy publicznej. Prawo to może stanowić ogromny bodziec do realizacji własnych usług certyfikacyjnych i zaprzestania działania przez podmioty komercyjne

18.2 - wyłączono z zachowania tajemnicy certyfikacyjnej kontrolerów i podmioty nadzorujące CC. Może to stanowić pole do naruszeń tej tajemnicy.

20.2 - „podmioty kwalifikowane” dostają możliwości prawne do świadczenia różnych usług certyfikacyjnych tylko dlatego że są kwalifikowane. Może to powodować sytuację, w której nie będzie możliwe świadczenie usług kwalifikowanych przez podmioty, które nie wydają certyfikatów kwalifikowanych. Stanowi to znaczące zagrożenie dla świadczenia tych usług przez podmioty inne oraz organy władzy.

31.1 – pozostawiono obowiązek publikowania list CRL przez wszystkie podmioty świadczące usługi certyfikacyjne - nawet, jeżeli te usługi nie polegają na wydawaniu certyfikatów. Należy także wspomnieć, że istnieją usługi certyfikacyjne, polegające na wydawaniu certyfikatów, dla których listy CRL są nierealizowalne technicznie, a zapewnienie ważności certyfikatu jest realizowane innymi technikami, tj. skrócenie okresu ważności certyfikatu lub weryfikacja online. Dla usług polegających na zarządzaniu wieloma milionami certyfikatów jednocześnie lista CRL nie może być publikowana ze względu na długi czas dostępu do listy.

64.1 – zapis wymagający stosowania certyfikatów atrybutu do kontaktów z ZUS w kształcie zaproponowanym w ustawie stanowi dodatkowe i nieuzasadnione obciążenie dla przedsiębiorców korzystających z ZUS. O ile taki mechanizm może i powinien stanowić możliwość dla przedsiębiorcy, to jego wymaganie wskazuje na lobbing w tym zakresie aktualnie istniejących podmiotów świadczących usługi kwalifikowane. Należy zwrócić uwagę, że ZUS jest w stanie realizować usługi dostępu do danych w oparciu o inne mechanizmy – upoważnienia utrzymywane przez ZUS, dodatkowy mechanizm uwierzytelniający podmiot, zawarcie upoważnienia do reprezentowania podmiotu w certyfikacie kwalifikowanym, notyfikacja przedsiębiorcy o każdej próbie odczytu, zaufany profil ePUAP.

III. Uaktualnienie tabeli stanowiska PTI z 05.12.2008

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Uwagi ogólne do Projektu		
A.	<p>Projekt wprowadza wiele nowych pojęć, niekiedy zdefiniowanych bardzo nieprecyzyjnie (np. datownik elektroniczny, pieczęć elektroniczna, podpis urzędowy), nowe definicje dla terminów już znanych, wreszcie definicje są porozrzucane po całym projekcie. W kilku przypadkach przepisy szczegółowe odnoszą się do pojęć, które definiowane są w dalszych częściach projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20.1 usługi certyfikacyjne (regulowane począwszy od art. 2) • 21.1 znakowanie czasem i kwalifikowane znakowanie czasem (regulowane począwszy od art. 13.1) • 25.2 polityka certyfikacji (regulowane począwszy od art. 10.1) 	
B.	<p>Nie należy stosować pojęcia „kwalifikowany” w odniesieniu do podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne. Przymiotnik „kwalifikowany” w odniesieniu do podmiotu sugeruje, że ktoś go zakwalifikował i w jakimś (bliżej niesprecyzowanym) sensie jest on lepszy od innych podmiotów. Narusza to zasadę równouprawnienia podmiotów a także może powodować podejrzenie, że jest formą „uprzedniej autoryzacji”, zabronionej przez Dyrektywę.</p> <p>W odniesieniu do usług świadczonych przymiotnik kwalifikowana jest prawidłowy (kwalifikowane usługi certyfikacyjne, usługa w formie kwalifikowanej itp.)</p>	
C.	<p>W wykonanej w grudniu 2003 roku, na zlecenie Ministra Gospodarki, Ekspertyzie , pt. „Przegląd krajowych uregulowań prawnych dotyczących podpisu elektronicznego pod kątem zbliżenia do rozwiązań funkcjonujących w krajach Unii Europejskiej” jest propozycja całościowej nowelizacji ustawy. W naszej opinii , kolejne propozycje z Ekspertyzy są w dalszym ciągu aktualne. Stąd w dalszych uwagach będziemy przywoływać poszczególne punkty tej ekspertyzy (oznaczanej jako [Ekspertyza_ea/zo] od inicjałów Autorów ekspertyzy).</p>	
Uwagi szczegółowe do projektu		
Art. 1	<p>1. W zakresie przedmiotowym: Zwraca się uwagę, że podpis elektroniczny wcale nie musi być weryfikowany certyfikatem; ograniczenie zakresu zamyka ustawę na postęp technologiczny, ograniczając podpis elektroniczny jedynie do modelu podpisu opartego na PKI Należy przyjąć definicję usług certyfikacyjnych za Dyrektywą i nie wprowadzać do ustawy innych pojęć niż w Dyrektywie – w ten sposób zapewni się interoperacyjność z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach UE</p>	<p>Przyjąć zapisy z Dyrektywy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa określa warunki stosowania podpisu elektronicznego, skutki prawne jego stosowania, zasady świadczenia usług certyfikacyjnych oraz zasady nadzoru nad podmiotami świadczącymi te usługi. 2. Ustawa nie dotyczy stosunków prawnych powstałych na podstawie zawartych umów regulujących zasady stosowania oświadczeń woli w postaci elektronicznej za wyjątkiem powszechnie obowiązujących przepisów dotyczących skutków prawnych odnoszących

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
		się do podpisu kwalifikowanego, zaawansowanego urzędowego oraz usługi znakowania czasem ¹ . Uzasadnienie: zob [Ekspertyza – ea/zo], str. 148
Brakujący artykuł	Ustawa musi mieć też zakres podmiotowy. W starej ustawie należy jedynie dokonać drobnej korekty	Art. 2 Przepisy ustawy stosuje się do podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne, mających siedzibę lub świadczących usługi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem art. 4. Uzasadnienie: zob [Ekspertyza – ea/zo], str. 148
Uwagi do art. 2 i 3 (Definicje) są umieszczone w cz. I		
Art. 4.2. 1)	Pominięto słowo „dobrowolnej” w opisie ‘systemu akredytacji’ – jest ono użyte w art. 7 pkt 1a) Dyrektywy	Wprowadzić słowa „systemu dobrowolnej akredytacji”, o którym mowa w art. .. (zob. propozycja. zapisów dotyczących dobrowolnej akredytacji)
Art. 5.1	„Zaawansowany podpis elektroniczny, weryfikowany przy pomocy certyfikatu wywołuje skutek prawny, jeżeli został złożony w okresie ważności tego certyfikatu” – w świetle art. 8 niniejszy art. jest nadmiarowy	W świetle uzasadnienia zawartego w osobnym rozdziale dołączonym do opinii, należy rozważyć całościowo rozwiązanie skutków prawny podpisów innych niż kwalifikowany
Art. 5.2	Art. 5.2 powtarza definicję zaawansowanego podpisu, dodając warunek zawężający: jednoznacznie wskazuje certyfikat wykorzystywany do weryfikacji tego podpisu” Wprowadzenie tego przepisu powoduje niezgodność z definicją zaawansowanego podpisu elektronicznego zawartą w Dyrektywie. Należy stwierdzić, że w najogólniejszym sensie weryfikacja zaawansowanego podpisu elektronicznego wymaga klucza publicznego (danych służących o weryfikacji podpisu) a nie certyfikatu.	W świetle uzasadnienia zawartego w osobnym rozdziale dołączonym do opinii, należy rozważyć całościowo rozwiązanie skutków prawny podpisów innych niż kwalifikowany
Art. 5.3	„Dane w postaci elektronicznej opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym wywołują skutki dokumentu z podpisem własnoręcznym” – dane wywołują skutek prawny?? Podpis w odniesieniu do określonych danych wywołuje skutek prawny. Ustawa zgubiła fundamentalną zasadę równoważności podpisów!. Dalsze uzasadnienie – zob. [Ekspertyza – ea/zo] str. 152	Zmienić na: <i>Złożenie (kwalifikowanego) podpisu elektronicznego na danych elektronicznych wywiera taki sam skutek prawny, jak złożenie podpisu własnoręcznego z zachowaniem formy pisemnej.</i>

¹ Kwestie definicyjne zostały szczegółowo przedstawione w osobnym rozdziale opinii PTI

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Art. 5.4	Zob. komentarz do art. 2.4	Rozważyć celowość pozostawienia instytucji podpisu łącznego
Art. 6.1	Problem artykułu 6.1 został rozwiązany poprzez zaproponowanie definicji w ustawie eliminujących występowanie problemu uwierzytelnienia podpisującego	Rozważyć celowość usunięcia art. 6.1
Art. 6.2	Kompletnie niezrozumiałe zastrzeżenie – jeśli dane są z PESEL, to nie można użyć ich do weryfikacji podpisu elektronicznego? Proponowana konstrukcja jest niezgodna z definicją podpisu elektronicznego. Ponadto, jakie to czynności podpisującego nie rodzą skutków prawnych?	Usunąć art. 6.2 - proste formy uwierzytelniania oparte na innych technologiach niż PKI zawiera projekt ustawy o Informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne.
Art. 7.1	Zapis w przyjętej formie daje tylko ograniczoną pewność co do czasu złożenia podpisu: „Uznaje się, że podpis elektroniczny znakowany czasem został złożony nie później, niż w chwili dokonywania tej usługi.”- ten zapis nie wnosi nic istotnego, co nie wynikałoby z definicji znacznika czasu. W szczególności, nie rozwiązuje problemu przypadku, jeśli podpis został złożony o wiele wcześniej niż wskazuje znacznik czasu. W takiej konstrukcji prawnej istnieje możliwość przeprowadzenia dowodu, że czynność prawna została dokonana wcześniej niż wskazuje znacznik czasu. Warto zwrócić uwagę, że istnieją konstrukcje usługi znacznika czasu, które umożliwiają wskazanie przedziału czasowego, w którym podpis został złożony. Ale wymaga rozszerzenia zakresu usługi znacznika czasu na dane (np. niepodpisane), a nie tylko na podpis. Usunięcie drugiego zdania z tego punktu znakomicie poszerza możliwości świadczenia usługi znakowania czasem!	Konsekwentnie, w całym projekcie usunąć odniesienie do znakowania czasem. Zob. rozdział opinii PTI dot. skutków prawnych
Art. 7.2	Przypisanie kwalifikowanemu znacznikowi czasu atrybutu daty pewnej w rozumieniu przepisów KC wzbudza w środowisku prawniczym wiele kontrowersji – w opinii autorów uwag przypisanie prostej czynności wstawienia znacznika czasu skutków równoważnych jednej z kwalifikowanych form pisemnych jest nieuprawnione. Daleko wykracza poza zakres wskazany w Dyrektywie. Szczegółowe uzasadnienie – zob. [Ekspertyza – ea/zo] str. 61	Konsekwentnie, w całym projekcie usunąć odniesienie do kwalifikowanego znakowania czasem. Zob. rozdział opinii PTI dot. skutków prawnych
Art. 7.3	„Znakowanie czasem stanowi dowód tego, że usługa została wykonana w określonym czasie. Skutki prawne znakowania czasem określają przepisy odrębne. Jakie skutki prawne znakowania czasem określają przepisy odrębne? Zapis niezrozumiały	Rekomendujemy usunięcie zapisu.

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Art.10.1 i 2	Tematycznie nie należą do rozdziału 3 (obowiązki podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne)	Utworzyć nowy rozdział dot. praw i obowiązków osoby zawierającej umowę z podmiotem świadczącym usługi certyfikacyjne oraz zasad weryfikacji ważności certyfikatów kwalifikowanych w odniesieniu do osoby lub podmiotu polegających na zawartości certyfikatu lub dołączyć odpowiednio do art. 22 i 23.
Art. 10.1	Pojęcie ‘odbiorcy usług certyfikacyjnych’ jest niepoprawne, ponieważ składa się z dwóch podmiotów, których relacja z podmiotem świadczącym usługi certyfikacyjne jest odmienna: subskrybenta, który zawiera umowę z dostawcą oraz tzw. strony ufającej, która umowy z dostawcą usługi nie ma, ale ufa certyfikatowi w oparciu o jego zawartość. Dalsze uzasadnienie – zob. [Ekspertyza – ea/zo] str. 55	Usunąć pojęcie ‘odbiorcy usługi’ i wprowadzić do projektu w sposób opisowy osobę, dla której wydawany jest certyfikat (zawiera ona umowę o charakterze cywilnoprawnym z dostawcą usług, niezależnie czy w formie pisemnej czy nie – jest to fakt) oraz podmiotu (nie zawsze jest to osoba fizyczna), która ufa wynikowi weryfikacji podpisu dokonanej za pomocą certyfikatu (zob. uwagi do art. 22)
Art. 10.2	Zapis „ Odbiorca usług certyfikacyjnych, w okresie ważności certyfikatu służącego do weryfikacji podpisu elektronicznego, jest obowiązany przechowywać dane do składania tego podpisu w sposób zapewniający ich ochronę przed nieuprawnionym wykorzystaniem” – jest niepoprawny. W odniesieniu do odbiorcy – zob uwaga wyżej; ponadto należy przewidzieć obowiązek ochrony danych przed utratą w całym okresie życia. Inaczej po latach nie będzie możliwości przeprowadzenia dowodu na złożenie podpisu.	„Podpisujący jest obowiązany zapewnić ochronę danych do składania podpisu elektronicznego przed utratą lub nieuprawnionym wykorzystaniem”
Art. 11-16	Rozczłonkowano na art. 11-12 i 14-16 znacząco skracając listę wymagań w odniesieniu do podmiotów świadczących usługi kwalifikowane; Jednocześnie, z jednego artykułu zrobiono cztery, przedzielając 12 i 14 art. 13 o zakresach rozporządzeń Niezrozumiała jest niezgodność tego przepisu z Załącznikiem II Dyrektywy, co powoduje pogorszenie warunków konkurencji polskich podmiotów na rynku UE	Doprowadzić do zgodności wymagań dot. podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne w postaci wydawania i zarządzania certyfikatami kwalifikowanymi z Załącznikiem II Dyrektywy. [Ekspertyza – ea/zo] str. 68-72 oraz 156 Zob. też uwagi szczegółowe dot. art. 11-16 poniżej
Art. 12.2	Ten sam zapis występuje w dwóch miejscach” Podmiot, o którym mowa w ust. 1 opracowuje i publikuje politykę certyfikacji, określającą szczegółowe rozwiązania techniczne i organizacyjne oraz zakres i warunki bezpieczeństwa tworzenia i stosowania certyfikatów Art. 25: 2. Polityka certyfikacji to dokument określający szczegółowe rozwiązania techniczne i organizacyjne oraz zakres i warunki bezpieczeństwa tworzenia i stosowania certyfikatów. W Załączniku II do Dyrektywy nie jest używany termin ‘polityka certyfikacji’. W akcie prawnym rangi ustawy nie powinny być używane	Należy usunąć art. 12. 2

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
	nadmiarowo pojęcia techniczne.	
Art. 13.1	<p>Art. 13. 1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szczegółowe warunki techniczne i organizacyjne, które muszą spełniać kwalifikowane podmioty świadczące usługi certyfikacyjne; • warunki techniczne i organizacyjne znakowania czasem oraz wydawania certyfikatu atrybutów; • wymagania z zakresu ochrony fizycznej pomieszczeń; <p>Uwzględniając konieczność zapewnienia ochrony interesów odbiorców usług certyfikacyjnych oraz bezpieczeństwo przechowywania danych związanych ze świadczeniem usług certyfikacyjnych</p> <p>Umieszczenie w jednym rozporządzeniu trzech różnych usług (sugeruje otwarcie katalogu usług kwalifikowanych dla znakowania czasem oraz certyfikacji atrybutów) powoduje, że ustawodawca ingeruje w sposób świadczenia usług elektronicznych zupełnie niespotykany w innych obszarach (np. usług telekomunikacyjnych).</p>	<p>Ograniczyć zakres Rozporządzenia jedynie do:</p> <p>‘warunków organizacyjnych i technicznych, jakie muszą spełniać podmioty świadczące usługi certyfikacyjne polegające na wydawaniu i zarządzaniu certyfikatami kwalifikowanymi, uwzględniając konieczność zapewnienia ochrony interesów podpisujących, osób lub podmiotów polegających na zawartości certyfikatów, bezpieczeństwo przechowywania danych oraz konieczność zapewnienia zgodności z wymogami dyrektywy 1999/93/WE i ogólnie uznanymi normami ustalonymi na podstawie art. 10 tej dyrektywy’.</p>
Art. 14.1	<p>Podmiot świadczący usługę znakowania czasem udostępnia politykę certyfikacji i informacje na temat bezpieczeństwa usługi.</p> <p>Na podstawie tego przepisu można żądać informacji nt. konfiguracji firewalli systemu służącego do wydawania certyfikatów</p>	Zob. uwagę do art. 7 Konsekwentnie należy zastosować to samo rozwiązanie.
Art. 14.2	<p>Podmiot o którym mowa w ust. 1 obowiązany jest stosować komponenty techniczne i procedury, które zapewnią, że czas używany w systemach do znakowania czasem jest zgodny, pośrednio lub bezpośrednio, z czasem urzędowym lub czasem UTC(PL) z wymaganą dokładnością synchronizacji.</p> <p>Skąd wiadomo jaka dokładność jest wymagana?</p>	Zob. uwagę do art. 7 Konsekwentnie należy zastosować to samo rozwiązanie.
Art. 14.5	<p>wymagania z zakresu synchronizacji do czasu urzędowego lub czasu UTC(PL), uwzględniając:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) wymogi dokładności synchronizacji, b) częstość i warunki techniczne wykonywania ciągłej i okresowej weryfikacji dokładności synchronizacji, c) warunki techniczne konieczne do zapewnienia, że czas używany do usług 	Rekomendujemy usunięcie zapisu; właściwym miejscem jest rozporządzenie o czasie urzędowym, które przedmiotowo nie należy do ustawy o podpisach elektronicznych

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
	<p>certyfikacyjnych nie różni się od czasu urzędowego lub czasu UTC(PL) więcej niż o wymaganą dokładność synchronizacji;</p> <p>Zapis jest niegramatyczny, przez co niezrozumiały. Ponadto, jakie jest uzasadnienie zapisów technicznych dot. synchronizacji czasu</p>	
Art. 15.2	<p>2. Potwierdzenie tożsamości może nastąpić, w szczególności z wykorzystaniem danych biometrycznych osoby ubiegającej się o certyfikat.</p> <p>Zapis jest niezrozumiały</p>	<p>Problematyka ta powinna być regulowana w przepisach dot. dokumentów identyfikacyjnych; wyrażamy zaniepokojenie, że przepis ten mógłby stanowić zachętę do nieusprawiedliwionego zbierania danych sensytywnych przez Państwo.</p>
Art. 17	<p>Zwraca się uwagę, że kwestia odpowiedzialności podmiotu świadczącego usługi nie jest jednakowa w stosunku do osoby ubiegającej się o certyfikat (subskrybentem) oraz tzw. strony ufającej i nie można ich określić jednym terminem „odbiorca usług certyfikacyjnych”. Z subskrybentem zawiera on umowę, gdzie można zawrzeć ograniczenia odpowiedzialności; strona ufająca nie jest związana umową i nie musi przestrzegać np. polityki certyfikacji, zatem odpowiedzialność podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne jest deliktowa. Stąd warto rozdzielić warunki odpowiedzialności dla subskrybenta i strony ufającej.</p>	<p>Wprowadzić zapisy bazujące na art. 6.1 Dyrektywy. Należy rozważyć konkretne zapisy dot. odpowiedzialności w . [Ekspertyza – ea/zo] – str. 21-24 oraz str. 157-159</p>
Art. 17.4	<p>Wyrażenie nieprecyzyjne :” jeżeli wartość ta została ujawniona w certyfikacie” – z uwagi na ryzyko, że rozszerzenie, w którym zwykle takie ograniczenie jest wpisywane, może nie być prawidłowo rozpoznane przez oprogramowanie; proponowane zastrzeżenie stanowi dla podmiotów świadczących usługi certyfikacyjne silną motywację do stosowania powszechnie uznanych standardów a nie własnych, wewnętrznych rozwiązań.</p>	<p>Sugeruje się zmianę frazy na następującą: „jeśli ograniczenie to mogło być rozpoznane”</p>
Art. 17.6	<p>Niepoprawna jest konstrukcja odpowiedzialności gwaranta za „wszelkie szkody”; ponadto, warto zauważyć, że w różnych jurysdykcjach nie musi być solidarnej odpowiedzialności wystawcy i gwaranta, dlatego warto to sprecyzować.</p>	<p>Proponuje się następujący zapis: ” Podmiot świadczący usługi certyfikacyjne, który udzielił gwarancji za powszechnie dostępny certyfikat zgodnie z art. 4 pkt 4, odpowiada wobec osób, które w rozsądnych granicach polegają na zawartości certyfikatu na tych samych zasadach, jakby był jego wydawcą. Odpowiedzialność wydawcy certyfikatu i gwaranta tego certyfikatu jest solidarna.</p>
Art. 18.2	<p>Niezrozumiałe jest wyłączenie osób mających dostęp do tajemnicy certyfikacyjnej kontrolerów, ministra itp. Z obowiązku zachowania tajemnicy</p>	<p>Należy uzupełnić rejestr o te osoby</p>

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Art. 19.2	<p>Podmiot świadczący usługi certyfikacyjne jest obowiązany używać systemów do tworzenia, przechowywania lub określania ważności certyfikatów oraz systemów do tworzenia podpisów elektronicznych, w sposób zapewniający prawdziwość danych oraz możliwość wprowadzania zmiany tych danych jedynie osobom uprawnionym,</p> <p>Ten punkt logicznie przynależy do art. 12.4, z zastrzeżeniem, że podmiot świadczący usługi certyfikacyjne nie tworzy podpisów.</p>	Rozważyć scalenie treści art. 19.2 z 12.4 lub usunąć art. 19.2
Art. 20.1	<p>Definicja usług certyfikacyjnych jest b. nieprecyzyjna dlaczego tylko wydawanie certyfikatów, a nieważnianie już nie? I co takiego szczególnego jest w znakowaniu czasem ponad to, że można je zastosować w celu długoterminowego przechowywania danych podpisanych elektronicznie? Ponadto, definicja jest nieprawidłowo skonstruowana, ponieważ zamiast opisu cech, zawiera katalog usług i wszystko to, czego nie potrafimy opisać. Daje to olbrzymie pole do swobodnych interpretacji.</p> <p>Jedyną formą usługi certyfikacyjnej w formie kwalifikowanej powinno być wydawanie i zarządzanie certyfikatami kwalifikowanymi. Warto podkreślić, że Dyrektywa nie dopuszcza innych usług kwalifikowanych niż wydawanie i zarządzanie certyfikatami.</p>	Należy przyjąć definicję z Dyrektywy (pkt. 9 Preambuły): usługi certyfikacyjne - usługi związane lub stosujące podpisy elektroniczne, w szczególności polegające na wydawaniu i zarządzaniu certyfikatami i wprowadzić ją przed art. 2.17
Art. 20.2	<p>„Kwalifikowany podmiot może świadczyć inne usługi związane z podpisem elektronicznym, jeżeli uwzględni właściwe normy i standardy wspólnotowe lub międzynarodowe.</p> <p>Które normy są właściwe? Czym różni się standard od normy w sensie prawnym? Po co zapisywać oczywistość, że podmiot może świadczyć usługi?</p>	Proponowane rozwiązanie wychodzi poza zakres ustawy; jest oczywiste, że jeśli ustawa nie zabrania, to podmioty mogą świadczyć dowolne usługi certyfikacyjne; rozważyć usunięcie art. 20.2
Art. 20.3	<p>Delegacja do rozporządzenia:</p> <p>„Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji oraz ministrem właściwym do spraw administracji, może określić, w drodze rozporządzenia, warunki świadczenia innych usług związanych z podpisem elektronicznym, ze szczególnym uwzględnieniem czynności, które mogą wykonywać kwalifikowane podmioty świadczące usługi certyfikacyjne, mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa ich wykonywania i ochronę interesów odbiorców usług certyfikacyjnych.”</p> <p>ma niesprecyzowany zakres.</p>	Usunąć przepis

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Art. 21.1	Znakowanie czasem jest to usługa certyfikacyjna, polegająca na dołączeniu do danych logicznie powiązanych z podpisem elektronicznym lub innymi danymi w postaci elektronicznej informacji o czasie wykonania tej usługi, zgodnym z czasem urzędowym lub czasem UTC(PL) przy okresowej technicznej weryfikacji synchronizacji do czasu urzędowego lub czasu UTC(PL) oraz opatrzeniu danych pieczęcią elektroniczną.	Z uwagi na postulat usunięcia znakowania czasem i skutków prawnych jego stosowania (zob. art. 7), należy usunąć art. 21.1
Art. 21.2	Kwalifikowane znakowanie czasem jest to znakowanie czasem przez podmiot kwalifikowany, z ciągłą techniczną weryfikacją wymaganej dokładności synchronizacji do czasu urzędowego lub czasu UTC(PL) Aby świadczyć kwalifikowaną usługę wystarczy być kwalifikowanym podmiotem (!) oraz zapewnić ciągłą techniczną weryfikację wymaganej dokładności! (nie wiadomo, co znaczy ten termin) To jest ukryta autoryzacja i nierówne traktowanie podmiotów.	Usunąć art. 21.2
Art. 21.3	Okresowa techniczna weryfikacja wymaganej dokładności synchronizacji do czasu urzędowego lub czasu UTC(PL) oznacza porównanie wyznaczonej informacji o czasie z informacją o czasie urzędowym lub czasie UTC(PL) przynajmniej przez okres 1 miesiąca w roku, a przy ciągłej technicznej weryfikacji wymaganej dokładności synchronizacji nie rzadziej niż raz na 7 dni, przy spełnieniu wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 1. Zapis nie dotyczy zakresu przedmiotowego ustawy. Ponadto, Nie rozumiemy zapisu, bo to oznacza, brak wymagań na synchronizację. Bezpieczna synchronizacja czasu realizowana jest raz na godzinę, a nie raz na tydzień.	Usunąć art. 21.3
Art. 22.	Potwierdzenie ważności certyfikatu jest to usługa, która stwierdza w szczególności ważność lub zawieszenie certyfikatu w czasie jej wykonania oraz datę i czas potwierdzenia. Należy potwierdzenie ważności wprowadzić do art. 31 i uogólnić.	Zintegrować z treścią art. 31.1
Art. 25.1	„Kwalifikowany podmiot świadczy usługi certyfikacyjne w oparciu o polityki certyfikacji”. Ponadto, zwraca się uwagę na niespójność pojęć: 1. Usługę świadczy się w oparciu o politykę certyfikacji 2. Polityka certyfikacji to (art. 25.2) dokument określający szczegółowe	Rozważyć usunięcie całego przepisu tym bardziej, że zgodnie z art. 6 ust. 4 Ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną "Usługodawca jest zobowiązany do świadczenia usług drogą elektroniczną zgodnie z Regulaminem". Potraktować konsekwentnie pozostałe punkty art. 25;

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
	rozwiązania techniczne i organizacyjne oraz zakres i warunki bezpieczeństwa tworzenia i stosowania certyfikatów. 3. Usługi certyfikacyjne to (art. 20.1) wydawanie certyfikatów, znakowanie czasem, potwierdzanie ważności certyfikatów oraz inne usługi związane z podpisem elektronicznym. Zatem, w oparciu o jaki dokument należy świadczyć usługę znakowania czasem lub OCSP?	
Art. 25.2	Polityki certyfikacji i bezpieczeństwo urządzeń stanowią dwie różne delegacje i należy te przepisy rozłączyć. Delegacja powinna umożliwiać bezpośrednie wskazanie standardów ETSI w zakresie polityk certyfikacji.	W przypadku nieuwzględnienia powyższego komentarza, przereklamować przepis zgodnie z uwagą.
Art. 26.1	Niezrozumiałe jest, że w projekcie powtarza się niepoprawne brzmienie art. 18. 1 starej ustawy, a nie przytacza się treści załącznika III Dyrektywy. Uzasadnienie niepoprawności koncepcji bezpiecznego urządzenia do składania podpisu - zob. [Ekspertyza – ea/zo] str. 75-77	Wprowadzić do tego punktu treść załącznika III Dyrektywy
Art. 26.2	Wytyczne z Załącznika IV nie zostały precyzyjnie przytoczone	Wprowadzić do tego punktu treść załącznika IV z zamianą 'rekomendacji' na 'wymagania' (w akcie prawnym nie mogą być zawarte rekomendacje)
Art. 27.1	Brak zgodności z Załącznikiem I Dyrektywy Szczegółowe uzasadnienie – zob. {Ekspertyza – ea/zo} str. 65-66	Doprowadzić do zgodności
Art. 28.1	Błąd edycyjny: Certyfikaty urzędowe mogą być wydawane wraz z dokumentem tożsamości lub innymi dokumentami identyfikacyjnymi na zasadach określonych w przepisach odrębnych.	Zamienić na „Certyfikaty służące do weryfikacji podpisu osobistego.”
Art. 30.2 2)	Nie wiadomo, jakich obowiązków mógłby nie dopełnić podmiot i dlaczego z tego powodu druga strona umowy ma mieć unieważniony certyfikat	Usunąć pkt 2)
Art. 30.2 7)	Stoimy na stanowisku, że minister nie ma prawa zażądać unieważnienia certyfikatu w jakichkolwiek okolicznościach	Usunąć pkt 7)
Art. 31.1	Technika może wymagać publikacji więcej niż jednej listy certyfikatów unieważnionych. Przepis powinien także umożliwiać zastosowanie innych niż publikowanie listy technik w szczególności, gdy warunki techniczne uniemożliwiają tego wykonanie (listy unieważnionych certyfikatów dla certyfikatów urzędowych w okresie 10 lat) – zob. uwaga do art. 22.	Art. 31.1. Podmiot świadczący usługi certyfikacyjne publikuje listy zawieszonych i unieważnionych certyfikatów kwalifikowanych oraz świadczy usługę potwierdzania ich ważności. Zmiana także w ust. 6.

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Art. 31.4	Zgodnie z dokumentem ETSI TS 101 456 (punkt 7.3.6 Uwaga 2) zawieszanie certyfikatów jest opcjonalne	Zamienić „jest obowiązany” na „może”
Art. 32	„Świadczenie usług w formie kwalifikowanej wymaga uzyskania wpisu (..)” – uważamy, że to działanie ma charakter uprzedniej autoryzacji, zabronionej przez Dyrektywę, ponieważ uzależnia świadczenie usług od decyzji administracyjnej (wniosek można przyjąć lub odrzucić);	Należy zmienić zapisy o wniosku w szeregu dalszych punktach (par. 32-48) tak, aby dopasować do nowej treści punktu 23.1: „Podmiot świadczący usługi certyfikacyjne polegające na wydawaniu certyfikatów kwalifikowanych lub zamierzający podjąć taką działalność powiadamia Ministra właściwego do spraw gospodarki.” Szczegółowe zapisy dla formuły powiadomienia w kolejnych artykułach ustawy można znaleźć w [Ekspertyzie – ea/zo] str. 168-170
Art. 45.1	Kontrola powinna być wszczynana także w wyniku skargi obywatela; należy zwrócić uwagę, że punkt ten daje Ministrowi możliwość kontroli także w podmiotach nie świadczących usług w formule kwalifikowanej	Dodać punkt 3) w wyniku skargi złożone przez osobę, która zawarła umowę na świadczenie usług certyfikacyjnych lub osobę, która weryfikując podpis elektroniczny, polega na zawartości certyfikatu.
Art. 59	„Kto, świadcząc usługę znakowania czasem umożliwia oznaczenie danych czasem innym niż z chwili wykonywania tej usługi (..)” – art. skutecznie odstrasza od świadczenia usługi znakowania czasem w oparciu o czas urzędowy Z uwagi na postulat usunięcia regulacji dot. znakowania czasem proponuje się usunięcie tego artykułu.	Przyjąć rozwiązanie wynikające z wcześniejszych rozstrzygnięć dot. znakowania czasem
Art. 62.	Szereg zmian do KPA – pozostają w sprzeczności ze zmianami proponowanymi w nowelizacji ustawy „o informatyzacji”	Należy zsynchronizować zmiany do tych samych przepisów KPA
Art. 63	Zmiany proponowane do asrt. 78 KC nie uwzględniają ustaleń dokonanych z Komisją Kodyfikacyjną	Należy powrócić do ustaleń Komisji Kodyfikacyjnej
Art. 64 1)	Zapis: <i>„2a. Dokumenty elektroniczne, o których mowa w ust. 1, opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym osoby odpowiedzialnej za przekazanie tych dokumentów oraz wskazuje się w składanym kwalifikowanym podpisie elektronicznym certyfikat atrybutów wydany przez podmiot kwalifikowany, określający uprawnienia tej osoby do dostępu do danych osobowych lub innych danych podlegających ochronie, do których dostęp może mieć tylko płatnik, dla którego są przeznaczone.”</i> rozszerza wymagania dla setek tysięcy płatników systemu ubezpieczeń społecznych, obciążając ich kolejnymi opłatami (bo podmioty „kwalifikowane” nie będą wydawać certyfikatów atrybutów za darmo?	Bezwzględnie usunąć zapis

Oznaczenie	Uwaga	Propozycja
Art. 70	Przepis przewiduje funkcjonowanie NBP w zakresie ustawy, która zostaje zastąpiona niniejszą ustawą. W ust. 2 przewiduje się możliwość zmiany zakresu upoważnienia przez NBP, nie definiując, na czym mogłaby taka zmiana polegać. Oba zapisy nie mają podstaw prawnych.	Rozważyć prawidłowość zaproponowanej konstrukcji prawnej.
Art. 70	<i>Vacatio legis</i> ustawy jest za długie	Skrócić do 3 miesięcy.
Art. xx	Brak delegacji ministra do określenia formatu podpisu elektronicznego. Należy uszczegółowić obowiązki urzędów, pozostawiając sposoby udostępniania formularzy poza delegacją.	Minister właściwy do spraw informatyzacji w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne, wymagany format podpisu oraz warunki bezpieczeństwa udostępniania wzorów formularzy i dokumentów elektronicznych, o których mowa w ust.1
Art. xx	Brak określenia sposobu tworzenia punktu zaufania, umożliwiającego weryfikację certyfikatów kwalifikowanych wydawanych przez podmioty świadczące te usługi na obszarze Polski i Unii Europejskiej, realizowanego w postaci listy wskazanej w art. 32. ust.2 oraz warunków technicznych, jakie należy spełnić, aby ww. lista stała się takim punktem zaufania.	Należy zaproponować stosowne przepis, zgodnie z normami ETSI 102 030 i 102 231.
Dobrowolna akredytacja - Nowy rozdział przed rozdziałem VIII,	Proponujemy zastosować funkcjonujący, rynkowy system oceny zgodności z Polską Normą PN ISO/IEC 27001:2007; podmiot świadczący usługi certyfikacyjne może uzyskać certyfikat zgodności systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji dla zakresu usług certyfikacyjnych, jakie świadczy. Uzyskanie tego certyfikatu spełniałoby warunki przewidziane ustawą dla akredytowanego podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne.	Art. 44 ⁷ (nowy artykuł) 1. Każdy podmiot świadczący usługi certyfikacyjne ma prawo ubiegania się o status akredytowanego podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne w systemie dobrowolnej akredytacji rozumianej zgodnie z art. 3 ust. 2 Dyrektywy o wspólnotowych ramach dla podpisów elektronicznych. 2. W celu uzyskania statusu podmiotu akredytowanego, podmiot świadczący usługi certyfikacyjne opracowuje system zarządzania bezpieczeństwem informacji dla zakresu usług, jakie świadczy. 3. Podmiot świadczący usługi certyfikacyjne poddaje system zarządzania bezpieczeństwem informacji ocenie zgodności z wymaganiami odnośnej polskiej normy, wykonywaną przez niezależny akredytowany podmiot działający w systemie akredytacji na podstawie ustawy o systemie oceny zgodności ((Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z późn. zm.) 4. Uzyskanie certyfikatu zgodności z polską normą wskazaną w ust. 3 jest równoważne uzyskaniu statusu akredytowanego podmiotu świadczącego usługi certyfikacyjne. 5. Podmiot świadczący usługi certyfikacyjne jest obowiązany niezwłocznie informować, za pomocą zwyczajowo przyjętych środków komunikacji, o wszelkich zmianach w certyfikacie zgodności, o którym mowa w ust. 4.